

Standardi za višjo kakovost sadja in zelenjave na naših krožnikih

Generalna skupščina Združenih narodov je leto 2021 razglasila za mednarodno leto sadja in zelenjave. Plemeniti gesti se je pridružil GS1 Slovenija, ki je lani izpeljal aktivnosti za večjo varnost in transparentnost preskrbovalne verige sadja in zelenjave.

Avtor: Roko Staničič

Prehrambna industrija mora skladno s pričakovanji in zahtevami trga, potrošnikov in zakonodaje zagotoviti popolne in točne informacije o izdelkih ter krepiti ukrepe za varnost hrane. Podjetja, ki sodelujejo v preskrbovalni verigi svežega sadja in zelenjave, se posledično soočajo z mnogimi izzivi. Enega izmed ključnih predstavlja trenutek, ko izdelek dozori in se začne dirka s časom na poti do kupcev. Preveč dozorelo sadje in zelenjava lahko izgubita okus in hranila. Črn scenarij predstavlja morebitno povzročanje zdravstvenih težav. Trgovci zato pogosto zavrnejo preveč dozorelo sadje in zelenjavo, ki žal pogosto potujeta

do končnega cilja iz države v državo. Pri tem je treba zagotoviti, da podatki o sadju in zelenjavi (npr. deklaracije) potujejo skupaj z blagom, kar omogoča sledljivost.

Prednosti standardov GS1 in avtomatskega zajema podatkov

Veliko prednosti pri izmenjavi podatkov med deležniki v preskrbovalni verigi prinaša uporaba standardov GS1 z identifikatorji ter črtnimi in 2D-kodami. GS1 Slovenija je s tem namenom pripravil dokument z naslovom »Priporočila GS1 za označevanje in sledljivost sadja in zelenjave – Sledljivost in označevanje transportnih in logističnih enot« za distribucijski del preskrbovalne verige. Dokument omogoča boljše sledljivost sadja in zelenjave ter zagotavlja najboljše prakse označevanja in avtomatičnega zajema podatkov. V dokumentu so predstavljene minimalne zahteve in podane najboljše prakse za izmenjavo podatkov med udeleženci preskrbovalne verige na ravni homogenih transportnih in logističnih enot na nivoju distribucije. Pri slednjem je treba izmenjevati podatke o proizvodu, kot so naziv, LOT, država porekla ter za predpakirano sadje in zelenjavo datum uporabe. Podatki se navadno prenašajo v papirni obliki na deklaracijah, kar zadošča zahtevam zakonodaje.

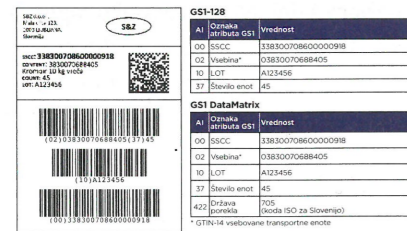
Višjo hitrost in zanesljivost, boljši nadzor nad stroški ter večja varnost živil

Osnovni podatki, kot so GTIN, LOT, država porekla in masa, se lahko zapisujejo tudi v obliki črtne kode simbologije GS1-128 na etiketi, s katero

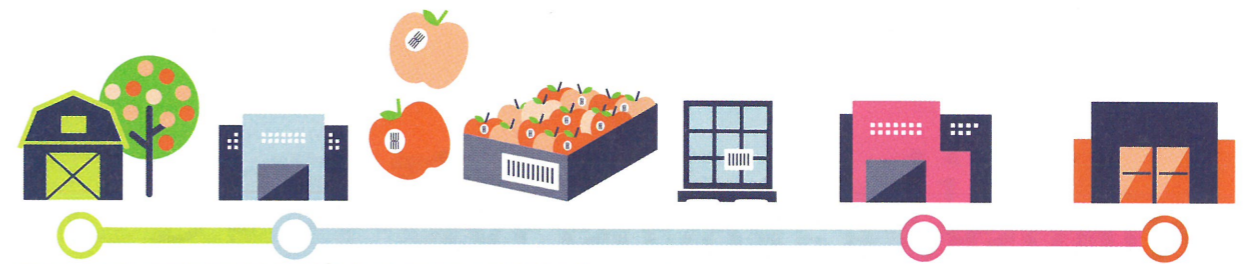
Primer transportnih etiket, ki poleg linearne 1D-črtne kode vsebujeta še 2D-kodo GS1 DataMatrix, kjer so poleg podatkov iz 1D-kode vsebovani dodatni specifični podatki, kot sta LOT in država porekla.

se opremijo homogene transportne enote (zaboji, škatle, vreče) in logistične enote (palete). Podatki, zapisani v črtne kode po standardih GS1, se lahko ob predaji enot na strani prejemnika zajemajo avtomatsko s skeniranjem. Slednje skrajšuje čas postopkov in zmanjšuje število napak, do katerih prihaja zaradi ročnega prepisovanja. Prednosti uporabe standardov GS1 in kod na deklaracijah so temu primerno jasne. Standardizirano označevanje enot omogoča partnerjem, naj bodo to proizvajalci, distributerji ali denimo trgovci, da lažje delijo in prejemajo podatke o sledljivosti. Ob tem prinaša avtomatsko zajemanje podatkov o sledljivosti iz črtnih in 2D-kod večjo hitrost in za-

Primer logistične etikete za krompir, pakiran v standardizirane egalizirane vreče 10 kg z dimenzijo A6 (širina 105 mm x višina 148 mm). Na paleti se nahaja 45 vreč. Podatki, kot so identifikacijski ključ palete SSCC, šifra izdelka, LOT in število enot, so zapisani v tri kode simbologije GS1-128. Vsi ti podatki in dodatno še država porekla pa so vsebovani v samo eni 2D-kodi simbologije GS1 DataMatrix.

PROMO

Distribucijski del preskrbovalne verige za sadje in zelenjavo od proizvodnje do maloprodaje.

Novosti iz priporočil določajo nabor aplikacijskih identifikatorjev, specifičnih za sveže sadje in zelenjavo, ki omogočajo formalni zapis podatkov, kot so GTIN, LOT in denimo država porekla, v črtne in 2D-kode. Priporočila vsebujejo še primere in dobre prakse pri označevanju transportnih enot, vsebujejo primere označevanja logističnih enot in uvajajo uporabo dopolnilne 2D-kodne simbologije GS1 DataMatrix, ki zaradi svoje večje zmogljivosti omogoča zapis vseh podatkov v kodo.

nesljivost zajema, boljši nadzor nad distribucijskimi stroški in upravljanjem zalog ter večjo varnost živil zaradi izboljšanih postopkov umika in njihovega odpoklica.

Trg predstavlja velik potencial za izboljšave

Na slovenskem trgu je bilo ugotovljeno, da se za označevanje transportnih enot uporablja predvsem kodna simbologija EAN-13, ki vsebuje samo identifikacijsko številko izdelka oziroma pakiranja GTIN-13. Ostali podatki, kot so LOT, država porekla in neto masa, pri transportnih enotah s spremenljivo neto vsebino niso vsebovani v kodah in jih ni mogoče zajemati s skeniranjem. Izjemoma se ponekod uporablja še kodna simbologija GS1-128, ki sicer lahko vsebuje dodatne

podatke, vendar ima omejeno zmogljivost. Število podatkov, ki se vanjo zapišejo, je omejeno na 48 znakov. Velika večina logističnih enot (palet) pa žal sploh ni označena z logistično etiketo, kar upočasnjuje prevzem sadja in zelenjave.

Priporočila za označevanje in sledljivost sadja in zelenjave

Na podlagi teh ugotovitev smo v GS1 Slovenija pripravili »Priporočila GS1 za označevanje in sledljivost sadja in zelenjave – Sledljivost in označevanje transportnih in logističnih enot«. S priporočili opredeljujemo način zapisa podatkov v kodne simbole in opredeljujemo uporabo dopolnilnih 2D-kod na etiketah za transportne in logistične enote. 2D-kode simbologije GS1 DataMatrix omogočajo zapis večjega števila podatkov – vse do

2335 znakov. Poleg tega se dimenzije 2D-kod (za razliko od 1D-črtnih kod) ne glede na količino podatkov ne spreminjajo. Ne gre pozabiti niti pomembne prednosti, ki jo prinaša kodna simbologija GS1 DataMatrix. To je mogoče odčitati, če je poškodovana, raztrgana ali slabo natisnjena, le delež poškodovane površine kode ne sme presežati vrednosti med 25 in 30 odstotkov. Pomembno pohitritev zajema podatkov prinaša sicer uporaba dopolnilne 2D-kode na logistični etiketi, kjer je osnovna simbologija GS1-128 in so podatki (zaradi omejitve zmogljivosti simbologije GS1-128 na 48 znakov pri največji širini 165 mm) pogosto zapisani v dve ali tri črtne kode. Posledično je za zajem vseh podatkov treba odčitati vsako kodo posebej. Pri 2D-kodi so vsi podatki že zapisani vanjo in je odčitavanje veliko hitrejše.

Globalni jezik poslovanja

www.gs1si.org

Zagotovite popolno sledljivost s standardi GS1.

